

Вељко Ђурић Мишина

Шта академик Василије Ђ. Крестић таји о изложби „Тотални геноцид“ покојног академика Динка Давидова

Нисам се дugo двоумио да ли да реагујем на бројне дисквалификације упућене на моје име које је пре неколико дана написао проф. др академик Василије Ђ. Крестић с обзиром на његове године живота из разлога што то он не чини први пут.

Василије Ђ. Крестић има мишљење о мени и јавно га исказује али не воли да му се супротставим чињеницама па прибегава простачким квалификацијама недостојним за своја академска звања. То је управо показао у реакцији на јавна иступања др Мише Ђурковића објављеној под насловом „О САНУ и њеном председнику“ (*Печат*, 29. јануар 2027). У поменутом тексту моје име поменуо је девет (9) пута што ме приморава да реагујем.

Историчар Василије Ђ. Крестић одбранио је докторат о угарско-хрватској нагодби 1868. године. Он није проучавао историју Независне Државе Хрватске нити је на ту тему написао један рад. Додуше, објавио је користан текст „О генези геноцида над Србима и Независној Држави Хрватској“.

Мој докторат је био „Српска православна црква 1941–1945. године“, више од три деценије истражујем српску историју 20. века и у том контексту објавио неколико монографија у којима сам се бавио до тада неподобним темама и чији садржај није оспорен: *Усташе и православље – Хрватска православна црква* (Београд, 1989), *Голгота Српске православне цркве 1941–1945. године* (Београд, 1997), *Нови прилози за биографију војводе Јездимира Дангића* (Београд 1997), *Злочин је почeo раније – Прилози за историју страдања Срба у бановинама Савској и Приморској 1929–1939. и Бановини Хрватској 1939–1941. године* (Београд, 2004), *Меморандуми Светог архијерејског синода Српске православне цркве 1941–1942. године војноуправним командантима Србије* (Београд, 2020).

Професионалну каријеру историчара започео сам 1981. године у Историјском музеју Србије и ту научио много тога о музеологији. Тих година у Музеју упознао сам и господина Динка Давидова приликом једне од његових посета.

Академик Динко Давидов није непознат јавности у првом реду због истраживања страдања српске духовне и културне баштине у Независној Држави Хрватској. Када је од проте Милорада Средојевића, уредника у предузећу „Хришћанска мисао“, добио прве примерке тек одштампане књиге *Огрешење* (прво издање је штампано 1986) поменуо је да би желео своју каријеру да оконча тематском изложбом под радним насловом „Тотални геноцид“, то јест по наслову истоимене књиге коју је објавио 2013. године. Не стоји Крестићева тврђња да је његов позитивни приказ на ту монографију утицао на рађање идеје код Давидова да припреми изложбу под истим радним насловом. Уосталом, Крестић је био тај који је зауставио завршне радове на поставци изложбе под изговором да је Одељење историјских наука САНУ дало негативно мишљење и изложбе је отказана готово пред само отварање!

Непобитна је чињеница да је Давидов, као дугогодишњи управник Галерије САНУ знао поступак у сличним случајевима: молба и предлог за организовање тематске изложбе, одлука Извршног одбора о прихватању, одређивање рокова, почетак посла, отварање...

С обзиром на то да САНУ има свој процес рада иза кога остају писани трагови, није на одмет нагласити да је предлог академика Давидова био разматран и одобрен и да је ушао у програм за 2017. годину па је ускоро започео други део посла – припрема изложбе и пратеће публикације, добијање новца од Министарства културе и информисања...

Свестан своје физичке моћи и бремена које настаје у самом процесу рада, позвао ме је да га посетим у његовој канцеларији у згради САНУ. Узгред да напоменем да је господин Давидов одлуком Наставно-научног већа Филозофског факултета 1990. године био одређен за члана комисије за оцену моје докторске дисертације „Српска православна црква 1941–1945. године“, да је познавао моју библиографију радова а нарочито рад у Музеју жртава геноцида. Све то била му је основа да ме позове у помоћ и на сарадњу у раду на поменутој изложби. Лако смо се договорили и сарадњу уздигли на виши ниво тако што је у посао укључен Музеј жртава геноцида. То је 4. маја 2017. у новинама *Blic* потврдио високи званичник САНУ нагласивши да је „у сарадњи са Музејем жртава геноцида у Београду у припреми изложба *Тотални геноцид* аутора Динка Давидова и коаутора Вељка Ђурића Мишине“, прецизирајући да ће бити отворена у периоду од 7. јуна до 20. јула у Галерији САНУ.

Крестић је другачије видео мој ангажман: „Међутим, брзо се испоставило да Давидов, у дубоким годинама у којима је био, није био у стању да сакупи довољно изложбеног материјала, и да самостално, како је у поднеску Академији навео, приреди изложбу. Због тога се повезао с Вељком Ђурићем, в. д. директора Музеја геноцида. Када је Одељење историјских наука сазнalo да ће Ђурић бити главни сарадник Давидова, посумњало је у то да ће изложба бити научно коректна, на нужном нивоу и објективна. Због тога је Одељење закључило да се изложба не одржи, јер с Ђурићем није желело да има било каквог додира. Ђурић је изгубио поверење својих колега из Одељења историјских наука зато што је, попут Фрање Туђмана, игноришући мноштво прворазредних изворних података, смањио број српских жртава у Јасеновцу. Чудим се да Ђурковић не зна ко је и какав је Ђурић на кога се позива да каже истину због чега изложба под називом Тотални геноцид није одржана.“

У ових неколико реченица, написаних у комесарском стилу, има мноштво дисквалификација моје научне и музеолошке стручности, лажних тврдњи и испразних речи без икаквих факата који би то потврдили. Уосталом, да кренем од почетка!

Давидов је био старији две године од Крестића, и био је 2017. сасвим виталан, и умно и физички, па је дегутантно да Крестић помиње његову доб, пребацујући му како због старости „није био у стању“, није могао да ваљано припреми изложбу.

Крестић помиње да је Давидов доставио предлог изложбе јер је то била уобичајена пракса. Он, међутим, не помиње да ли је такву праксу примењивало и Одељење историјских наука и да о свом послу остави писане трагове у којима би се могло утврдити ко је затражио од Одељења историјских наука да се изјасни о изложби, када је изложба била предмет расправе, ко је упозорио присутне какви ће бити моји ставови у поставци и који су закључци усаглашени и коме су достављени на коначну одлуку. Како о томе Крестић ништа не казује, мени остаје да устврдим да тога није ни било а да је он све сам одлучио и у језуитском стилу подметнуо млађег колегу да (обави прљави посао) напише текст са примедбама о изложби што је послужило Одељењу историјских наука као аргумент за њено отказивање. И да је коначна одлука донета (у Крестићевом маниру) у ходнику, у договору са врхом САНУ!

Крестић тврди да је оног момента када су чланови Одељења за историјске науке сазнали да сам ја укључен у посао, одмах „посумњали да ће изложба бити коректна, на нужном нивоу и објективна“ па су закључили да се изложба не одржи. И закључује да су то учинили „јер с Ђурићем није желело да има било каквог додира“.

На овом месту морам да подсетим на праксу у припреми музејске изложбе: Уобичајено је у музеологији да са сачини најпре концепција изложбе потом се приступа изради детаљног садржаја („шпигл“) и онда се приступа самој поставци. Како је тадашњи управник Галерије имао довољно искуства у сличним пројектима, после упознавања са детаљима рада пружио нам је безрезервну подршку. Иако је „шпигл“ био у разради, јер је зависио од материјала који је у међувремену прикупљан, нејасно је да је у таквим околностима организован састанак чланова Одељења за историјске науке како би се расправљало о коректности и објективности будуће поставке.

Најпре питање: ако сам ја био неподобан као саорганизатор и коаутор, зашто Одељење није преузело на себе да све те послове обави и отвори изложбу према годишњем плану Галерије САНУ? Нешто је сасвим друго у питању! А о томе Василије Ђ. Крестић не проговора јер је много тога измислио. Уосталом, нека покаже записник са састанка и закључке ако они постоје а ћу јавно признати да сам о овом случају лагао!

Крестић с ниподаштавањем говори о мени као историчару као што то чини када тврди да, попут Фрање Туђмана, смањујем број српских жртава у Јасеновцу. Немам ја никакве додирне тачке са Туђманом, нарочито о српским жртвама. Можда је дошло време да се Крестић запита колико је 1990. године својим саветима челницима комунистичко-радикалске политike помогао Туђману у чишћењу Хрватске од Срба, јер је управо то имало за последицу смањење броја Срба!

Доктор историјских наука, вищедеценијски универзитетски професор и академик Василије Ђ. Крестић показао је незнање када је устврдио да сам игнорисао „мноштво прворазредних изворних података“. Он би требало да зна да, кад је реч о злочинима у Јасеновцу, нема аутентичне, оригиналне и веродостојне архивске грађе јер, на пример, Вјекослав Макс Лубурић није потписивао записник о убиству извесног јасеновачког заточеника који је пре тога био пропитиван за личне податке које су уносили у персоналну картотеку.

Крестић није квалификован да суди о мојим ставовима о Независној Држави Хрватској а још мање о Јасеновцу. Својим тврђњама да ја умањујем неутврђене бројеве он показује своје право лице када дискувалификацијама и поганим језуитским подметањима типа „није се желело с Ђурићем имати било каквог додира“ жели да ме дискредитује, омаловажи...

Не желим ни овог пута да улазим у игру бројевима о јасеновачким страдалницима из простог разлога што није ваљаним научним методама утврђено колико их је страдало. Постоје само процене а оне су од неколико тисућа до 1.600.000 жртава! То значи да ја нити могу да умањујем нити да повећавам број страдалника, па Крестићева тврђња да је умањујем тај број представља пример шарлатанства у науци!

На овом месту желим да подсетим на део из тропара Јасеновачким новомученицима: „Имена су ваша у књизи вечности“! И упитам: шта пише на гробној плочи: име или број? (Музеј жртава геноцида не броји жртве већ пописује. Није до Музеја што не постоји политичка воља да се научноистраживачки пројекти пописа ратних жртава припреме и изврше и кроз које би се дошло до чврстих процена.)

Још једна Крестићева тврђња заслужује одговор: „Због тога што се компромитовао својим тврђњама о броју српских жртава, драстично их смањујући, и Министарство спољних послова Србије, кад је организовало изложбу о хрватском геноциду у Сједињеним Америчким Државама, није хтело да сарађује с Ђурићем.“

Морам да најпре констатујем да ниво поменутих речи приличи пре пиљарици него једном школованом историчару. Потом да га запитам: када сам и где помињао бројеве страдалих у Јасеновцу и уопште бројеве жртава припадника српског народа? Нека наведе, или нека заћути од стида, ако га има!

И тврђња да Министарство спољних послова није хтело да сарађује са мном у организовању једне изложбе мора да буде поткрепљена чврстим доказима који би, поред осталог, указивали да сам као историчар компромитован и зато некористан. Како тога нема користим и ову прилику да нагласим да Крестић језуитски подваљује! Можда би у овом контексту било од опште користи да каже коју реч о хонорару који је добио као рецензент изложбе у чијој припреми ниједан историчар из Србије и Српске са пет катедри и четири историјска института није учествовао! Узгред, можда сам и некористан јер, кад је реч о јасеновачким

страдалницима, не подилазим незналицама, аматерима, националшовинистима...

Крестићево питање које је упућено др Миши Ђурковићу а односи се на мене „Чудим се да Ђурковић не зна ко је и какав је Ђурић на кога се позива да каже истину због чега изложба под називом Тотални геноцид није одржана“ и квалификације упућене на мој рачун типа „веома поуздан и маштовит Туђманов следбеник“ су испод интелектуалног нивоа једног универзитетског професора па и не заслужује никакав коментар јер говоре управо о ономе ко их је и написао!

С обзиром на положај који академик Василије Ђ. Крестић има у хијерархији САНУ било би му боље да помогне у разјашњењу преосталих недоумица о боравку двојице амбасадора (Немачке и Хрватске) у управи САНУ, тако што би се објавила документација о посетама, службене белешке о разговорима, и потом новчаним донацијама САНУ фармацеутских компанија из Хрватске и Словеније... да се и на овом примеру не покаже да језуитски склања кључне доказе. Узгред, та документа су, да подсетим свога некадашњег професора на једну од лекција из методологије истраживања и предмета „Увод у историјске студије“ који се слуша на првој години студија, историјски извори првог реда! А из њих би можда и видели да ли Крестићево спречавање изложбе у Галерији САНУ представља обећање дато хрватском амбасадору. (И потом дебело наплаћено од словеначких и хрватских фармацеутских компанија исплаћених кроз разноразне хонораре о чему има писаних трагова?)

ПС: Пажљивим читањем Крестићевог текста, нарочито творбе реченица у деловима који се односе конкретно на Мишу Ђурковића и посебно на мене, закључујем да су у питању два аутора. Иако су ми стил писања и синтагме коришћене у делу текста о мени одвећ познати, не желим овом приликом да отварам питање ауторства већ ћу то учинити другом приликом и у другом контексту.